BIULETYN INFORMACYJNY

STOWARZYSZENIE – ZAMOJSKA RODZINA KATYŃSKA

Nr 6/2018

78. ROCZNICA ZBRODNI KATYŃSKIEJ

STAROBIELSK
KOZIELSK
OSTASZKOW
KATYŃ
RODZINA
ZAMOJSKA
KATYŃSKA
1940

W niniejszym biuletynie publikujemy II część biogramów polskich jeńców wojennych, zgładzonych przez władze rosyjskie wiosną 1940 roku i zakopanych w dołach śmierci w Lesie Katyńskim pod Smoleńskiem. Biogramy te to niepełna imienna lista jeńców z obozów NKWD ZSRR rozstrzelanych na mocy decyzji Biura Politycznego KC WKP z 5 marca 1940 roku. Przypomnijmy, że na podstawie tej decyzji rozstrzelano także jeńców, przetrzymywanych w starobielskim i ostaszkowskim obozach jenieckich NKWD ZSRR, oraz znaczną część aresztantów, przetrzymywanych w więzieniach tzw. Zachodniej Ukrainy i Zachodniej Białorusi – w sumie ponad 25 tysięcy obywateli polskich. Mimo, że zamordowani byli w różnych miejscach, ich wszystkich nazywamy ofiarami Zbrodni Katyńskiej. Katyń jest dopiero od 1991 roku jedynym bezsprzecznie ustalonym miejscem egzekucji i zakopania obywateli polskich, nakazanej 5 marca 1940 roku przez najwyższe władze Związku Radzieckiego.

Te tragiczne wydarzenia, które miały miejsce na wiosnę 1940 roku, są rozdziałem w martyrologium polskim, które nie może być zapomniane. Ta żywa pamięć powinna być zachowana jako przestroga dla przyszłych pokoleń.

Marek Splewiński

Prezes Zarządu Zamojskiej Rodziny Katyńskiej

Zamość, 15 kwietnia 2018 r.

5 czerwca zmarła **Sempruch Adela Bogusława** córka **Jana Baja**, synowa **Władysława Semprucha** zamordowanego w Twerze. W uroczystościach pogrzebowych na Cmentarzu Parafialnym w Zamościu uczestniczyli przedstawiciele ZRK.

W lipcu zmarła **Gorgol Zofia Elżbieta** córka **Macieja Momota** zamordowanego w Twerze. W ceremonii żałobnej uczestniczyli członkowie i przedstawiciele Zarządu.

KALENDARIUM ZRK – 2017

6 STYCZNIA – udział przedstawicieli Zamojskiej Rodziny Katyńskiej w spotkaniu opłatkowym zorganizowanym przez Posła do Parlamentu Europejskiego prof. Mirosława Piotrowskiego i Stowarzyszenie Porozumienia Inicjatyw Samorządowych w Janowie Lubelskim.

10 STYCZNIA – udział przedstawicieli Zamojskiej Rodziny Katyńskiej w spotkaniu opłatkowym Zarządu Koła Rejonowego Zamość Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej w Zamościu w Muzeum Zamojskim w Zamościu.

21 STYCZNIA – udział przedstawicieli Zamojskiej Rodziny Katyńskiej w spotkaniu opłatkowym Zarządu Oddziału NSZZ „Solidarność" w Zamościu. Błogosławieństwa udzielił J.E. Ksiądz Biskup Marian Rojek Ordynariusz Diecezji Zamojsko-Lubaczowskiej.

22 STYCZNIA – udział Zamojskiej Rodziny Katyńskiej w uroczystości związanej z 154. rocznicą wybuchu Powstania Styczniowego zorganizowanej przez Burmistrza Zwierzyńca z udziałem Szwadronu Kawalerii Ochotniczej w barwach 9. Pułku Ułanów Małopolskich, oraz Grupy Edukacji Patriotycznej Lubelskie Ćwieki 1863.

30 STYCZNIA – udział przedstawicieli Zamojskiej Rodziny Katyńskiej w obradach XXVI sesji Rady Miasta Zamość. Przedstawiono szczegóły dotyczące wykonania tablicy memoratywnej poświęconej pamięci ofiar Zbrodni Katyńskiej funkcjonariuszy Policji Państwowej II RP z Ziemi Zamojskiej.

3 LUTEGO – udział w obchodach 74. rocznicy bitwy pod Różą upamiętniających pomordowanych w czasie II-ej wojny światowej mieszkańców Róży i Łuszczacza.
Uroczystości zorganizował Wójt Gminy Susiec i Koło Gminne Związku

Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych w Suścu.

3 LUTEGO – udział w uroczystej przysiędze wojskowej elewów Służby Przygotowawczej. W intencji elewów odprawiona została Msza Święta w Kościele pw. Jana Bożego zorganizowanej przez 3. Zamojski Batalion Zmechanizowany.

1 MARCA – udział przedstawicieli Zamojskiej Rodziny Katyńskiej w uroczystych obchodach Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych zorganizowanych przez ŚZŻAK Okręg Zamość, 3 Zamojski Batalion Zmechanizowany w Zamościu oraz Urząd Miasta Zamość.

11 MARCA – Marek Splewiński – Prezes Zamojskiej Rodziny Katyńskiej jako wiceprzewodniczący Komisji Rewizyjnej Federacji Rodzin Katyńskich uczestniczył w zebraniu zatwierdzającym sprawozdanie finansowe Federacji za 2016 rok.

18 MARCA – odbyło się Walne Zebranie Członków Zamojskiej Rodziny Katyńskiej, na którym zatwierdzono sprawozdanie finansowe Stowarzyszenia, sprawozdanie Zarządu i omówiono plan działania na rok 2017.

28 MARCA – udział członków Zamojskiej Rodziny Katyńskiej na uroczystym podsumowaniu I-ej edycji Ogólnopolskiego Konkursu Historycznego i Literackiego dla młodzieży Burs Szkolnych i internautów. Odbyła się też promocja książki pt. „Wilcze tropy Żołnierzy Wyklętych". Spotkanie odbyło się w Bursie Międzyszkolnej Nr 2 w Zamościu.

5 KWIETNIA – udział Zamojskiej Rodziny Katyńskiej w programie „Katyń... Ocalić od zapomnienia" wspólnie ze Specjalnym Gimnazjum Nr 8,

ZSZ Nr 1 i Specjalnym Ośrodkiem Szkolno-Wychowawczym. Spotkanie odbyło się w Bursie Międzyszkolnej Nr 1 w Zamościu.

9 KWIETNIA – delegacja Zamojskiej Rodziny Katyńskiej uczestniczyła w obchodach 77. rocznicy Zbrodni Katyńskiej i 7. rocznicy katastrofy smoleńskiej. Uroczystości zorganizował Wójt Gminy Hrubieszów wspólnie z parafią pw. Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Honiatyczach i mieszkańcami wsi Janki.

12 KWIETNIA – na zaproszenie Ministerstwa Obrony Narodowej, Muzeum Wojska Polskiego, Muzeum Katyńskiego członkowie Zamojskiej Rodziny Katyńskiej uczestniczyli we Mszy Świętej w intencji ofiar Zbrodni Katyńskiej i w uroczystym otwarciu wystawy czasowej „Zdzisław Peszkowski – harcerz, żołnierz, ksiądz, działacz społeczny"

23 KWIETNIA – Stowarzyszenie Zamojska Rodzina Katyńska w Zamościu wspólnie z Prezydentem Miasta Zamość i 3. Zamojskim Batalionem Zmechanizowanym zorganizowały obchody 77. rocznicy Zbrodni Katyńskiej.

3 MAJA – uczestnictwo w uroczystej sesji Rady Miasta i Mszy Świętej w intencji Ojczyzny, w ramach obchodów 226. rocznicy Uchwalenia Konstytucji 3-go Maja.

7 MAJA – udział w uroczystości w Błudku z okazji 72. rocznicy rozbicia obozu zagłady żołnierzy Armii Krajowej zorganizowanej przez ŚZZAK Okręg Zamość, Wójta Gminy Susiec i Koła Rejonowego AK w Suścu oraz 3. Zamojskiego Batalionu Zmechanizowanego w Zamościu.

17 MAJA – delegacja Zamojskiej Rodziny Katyńskiej uczestniczyła w spotkaniu z młodzieżą Centrum Służb Mundurowych w Zamościu zorganizowanym w związku z 77. rocznicą Zbrodni Katyńskiej.

18 MAJA – z okazji 77. rocznicy Zbrodni Katyńskiej Marek Splewiński oraz Ryszard Smyrski zostali zaproszeni na spotkanie z młodzieżą

i opiekunami Zasadniczej Szkoły Nr 1 i 4 zorganizowanym przez Miejską Bibliotekę Publiczną im. Jana Zamoyskiego w Tomaszowie Lubelskim, gdzie wygłosili wykład, którego tematem była historia Zbrodni Katyńskiej.

4 CZERWCA – udział w uroczystości 74. rocznicy pacyfikacji Józefowa i okolicznych miejscowości, 73. rocznicy Rzeczpospolitej Józefowskiej zorganizowanej przez ŚZŻAK Okręg Zamość, Koło Rejonowe Józefów oraz Burmistrza.

9 CZERWCA – udział w uroczystej przysiędze wojskowej elewów Służby Przygotowawczej. W intencji elewów odprawiona została Msza Święta w Kościele pw. Jana Bożego zorganizowanej przez Dowódcę 3. Zamojskiego Batalionu Zmechanizowanego.

11 CZERWCA – uczestnictwo w uroczystości 74. rocznicy pomordowanych Polaków na Wołyniu zorganizowanej przez Stowarzyszenie Upamiętnienia Polaków Pomordowanych na Wołyniu z siedzibą w Zamościu. W ramach uroczystości została odprawiona Msza Święta w Kościele Garnizonowym pw. Jana Bożego. Dalsza część uroczystości odbyła się na terenie Rotundy Zamojskiej przy Krypcie Wołyńskiej.

17 CZERWCA – uczestnictwo w uroczystości wręczenia medalu „Zasłużony dla Zamościa" kapelanowi Zamojskiej Rodziny Katyńskiej Ks. Prałatowi Janowi Zdzisławowi Cizmińskiemu. Uroczystość odbyła się w Sali Ślubów zamojskiego Ratusza.

25 CZERWCA – udział w uroczystości patriotyczno-religijnej upa-

miętniającej 73. rocznicę bitwy partyzanckiej pod Osuchami. W wyniku walk i pacyfikacji zginęło około pół tysiąca osób. Była to największa bitwa partyzancka polskiego podziemia.

13 LIPCA – zarząd Zamojskiej Rodziny Katyńskiej przekazał do FRK materiały do biuletynu „Rodowód Rodzin Katyńskich. Materiały zawierały informacje i zdjęcia z działalności Zamojskiej Rodziny Katyńskiej w latach 2016-2017.

1 SIERPNIA – uczestniczyliśmy w obchodach 73. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego zorganizowanych w Zamościu przez ŚZŻAK

Okręg Zamość, 3 Zamojski Batalion Zmechanizowany i Parafię pw. Zwiastowania NMP i w obchodach w Lublinie zorganizowanych przez ŚZŻAK

Zarząd Okręgu w Lublinie, Prezydenta Miasta Lublin, Wojewodę Lubelskiego i Marszałka Województwa Lubelskiego w 73. rocznicę wybuchu Powstania Warszawskiego oraz 73. rocznicę Akcji „Burza" na Lubelszczyźnie.

15 SIERPNIA – uczestnictwo w Mszy Świętej w Kościele Parafialnym pw. Jana Bożego w Zamościu poświęconej obchodom Święta 3. Zamojskiego Batalionu Zmechanizowanego pod dowództwem ppłk Leszka Winogrodzkiego.

26-27 SIERPNIA – uczestnictwo w obchodach 97. rocznicy Zwycięskiej Bitwy Kawalerii Polskiej w wojnie polsko-bolszewickiej w 1920 roku pod Komarowem. Uroczystość poprzedził capstrzyk (Komarów-Wolica Śniatycka). Odprawiona została Msza Święta za poległych ułanów. Odbył się też koncert orkiestry wojskowej zorganizowany przez Stowarzyszenie „Bitwa pod Komarowem". W drugim dniu przedstawiono inscenizację bitwy.
Organizatorzy: Rada Gminy, 3. Zamojski Batalion Zmechanizowany,

2. Hrubieszowski Pułk Rozpoznawczy pod patronatem Prezydenta RP.

31 SIERPNIA – uczestnictwo w obchodach święta państwowego „Dnia Solidarności i Wolności" ustanowionego przez Sejm RP 27 lipca 2005 r. upamiętniającego historyczny zryw Polaków w lipcu i sierpniu 1980 r.
Organizatorzy: Wojewoda Lubelski, Marszałek Województwa Lubelskiego, Prezydent Miasta Lublin i Przewodniczący Regionu Środkowo-Wschodniego NSZZ „Solidarność'.

1 WRZEŚNIA – uczestnictwo w obchodach 78. rocznicy napaści Niemiec hitlerowskich na Polskę, Msza Święta w Intencji Ojczyzny, manifestacja patriotyczna.

17 WRZEŚNIA – uczestnictwo w obchodach 78. rocznicy agresji sowieckiej na Polskę. W Katedrze Zamojskiej została odprawiona Msza Święta w intencji Ojczyzny, następnie odbyła się manifestacja patriotyczna.
Organizatorzy: Miasto Zamość, Garnizon Zamojski, Parafia Katedralna w Zamościu, Światowy Związek Żołnierzy AK-Okręg Zamość.

24 WRZEŚNIA – uczestnictwo w obchodach 78. rocznicy walk wrześniowych pod Aleksandrowem. Uroczystości odbyły się na cmentarzu wojennym w Sigle i rozpoczęły się Mszą Świętą. Następnie wystąpił zespół śpiewaczy „Aleksandrowiacy", orkiestra dęta OSP i chór parafialny im. „Sługi Bożego ks. Błażeja Nowosada" z Aleksandrowa.

27 WRZEŚNIA – nasi członkowie wzięli udział w uroczystości 78. rocznicy ustanowienia przez Sejm RP dnia 27 września Dniem Podziemnego Państwa Polskiego, w ramach których w Katedrze Zamojskiej odprawiona została Msza Święta, a następnie odbyła się manifestacja patriotyczna.

13-14 PAŹDZIERNIKA – uczestniczyliśmy w uroczystościach pogrzebowych śp. płk. Mariana Pilarskiego „Jara", śp. ppor. Stanisława Biziora „Eama". Msza Święta odbyła się

w Bazylice pw. Św. Antoniego Padewskiego w Radecznicy. Pochowani zostali w kryptach pod Bazyliką.

płk Marian Pilarski „Jan”

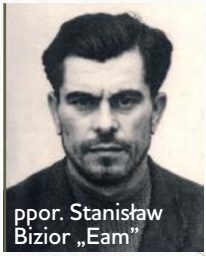
ppor. Stanisław Bizior „Eam”

22 PAŹDZIERNIKA – członkowie Zamojskiej Rodziny Katyńskiej – Stanisław Starczuk z synem uczestniczyli w uroczystości na cmentarzu w Kijowie-Bykowni, gdzie został zamordowany Ojciec Stanisława. Uroczystości zorganizowało Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego Polski.

11 LISTOPADA – udział w uroczystych obchodach 99. rocznicy Odzyskania Niepodległości. Msza Święta w intencji Ojczyzny, manifestacja patriotyczna oraz uroczysta sesja Rady Miasta Zamość.

13 LISTOPADA – Prezes Zamojskiej Rodziny Katyńskiej wziął udział w spotkaniu prezesów Rodzin Katyńskich z władzami Federacji. Spotkanie odbyło się w katedrze polowej Wojska Polskiego w Warszawie. Tematyką spotkania było podsumowanie działalności FRK za 2017 rok szczególnie: finanse FRK, publikacja kolejnego wydania „Rodowodu Rodzin Katyńskich”, wyjazdy na Polskie Cmentarze Wojenne, przygotowanie i realizacja portalu wiedzy o Zbrodni Katyńskiej, współpraca z Muzeum Katyńskim.

9 GRUDNIA – uczestniczyliśmy wspólnie z delegacją Szkoły Podstawowej Nr 4 i Nr 10 w Zamościu

w oficjalnym przekazaniu dla Polaków za wschodnią granicą biało-czerwonych paczek świąteczno-noworocznych przygotowanych w ramach 18-tej akcji Polacy-Polakom, dzielenie się opłatkiem przy głównym wsparciu

i organizacji Senatora RP Stanisława Gogacza z mieszkańcami Lublina, Puław, Lubartowa i Radzynia Podlaskiego.

20 GRUDNIA – udział w polowej uroczystości opłatkowej. Oprawę duszpasterską zapewnił kapelan WP

płk Bogusław Romankiewicz. Dokonano też częściowego otwarcia muzeum Inspektoratu Zamojskiego Armii Krajowej im. Stanisława Prusa ps. „Adam" w Bondyrzu.

28 GRUDNIA – udział w uroczystości opłatkowej zorganizowanej przez Zarząd Okręgu i Koło Rejonowe SZŻ AK w Zamościu, która odbyła się w świetlicy OHP.

Opracował: **Marek Splewiński**

Jałta na Krymie, luty 1945 r. Konferencja przywódców koalicji antyniemieckiej. Od lewej: premier Wielkiej Brytanii Winston Churchill, prezydent USA Franklin D. Roosevelt i dyktator ZSRS Józef Stalin. Opuszczona przez zachodnich sojuszników Polska znalazła się w sowieckiej strefie wpływów, tracąc jednocześnie na rzecz ZSRS swoje ziemie wschodnie. Niezgoda Polaków na ten dyktat pchnęła wielu z nich do walki z nowym okupantem. Fot. IPN

77. ROCZNICA ZBRODNI KATYŃSKIEJ

Stowarzyszenie Zamojska Rodzina Katyńska wspólnie z Prezydentem Miasta Zamość oraz 3. Zamojskim Batalionem Zmechanizowanym zorganizowały obchody 77. rocznicy Zbrodni Katyńskiej w Zamościu, upamiętniającej zamordowanych przez NKWD ZSRR w 1940 roku Oficerów Wojska Polskiego, Żołnierzy Korpusu Ochrony Pogranicza, Żandarmerii Wojskowej, Funkcjonariuszy Policji Państwowej i Straży Więziennej, Urzędników Państwa Polskiego oraz Polskich Patriotów.

W ramach uroczystości młodzież z Gimnazjum Nr 3 im. Jana Pawła II w Zamościu wystąpiła w montażu słowno-muzycznym pod kierunkiem nauczyciela Krzysztofa Krajewskiego. Oprawę muzyczną wraz z koncertem zapewnił zespół Wokalny Funkcjonariuszy Zakładu Karnego w Zamościu pod kierownictwem Mirosława Radlińskiego. Obchodom 77. rocznicy towarzyszyło ponad 20 Pocztów Sztandarowych: Wojska Polskiego, Policji Państwowej, Zakładu Karnego, Katolickiego Stowarzyszenia Kolejarzy, Szpitala im. Jana Pawła II, NSZZ „Solidarność" Oddział Zamość, NSZZ „S" Oddział Zamość Sekcja

Oświaty, NSZZ „S" RI Powiatu, Państwowej Straży Pożarnej, III LO w Zamościu im. Sybiraków, Zespoły Szkół nr 1, 3, 5, 6, Szkoły Podstawowej Nr 7, I LO im. J. Zamoyskiego, II LO im. M. Konopnickiej w Zamościu, ŚZŻ Armii Krajowej Okręg Zamość, Hufiec ZHP Dzieci Zamojszczyzny ze sztandarem Zamojskiej Rodziny Katyńskiej w Zamościu. Następnie w kościele św. Katarzyny została

odprawiona Msza Święta w intencji ofiar Zbrodni Katyńskiej pod przewodnictwem ks. kanclerza Michała Maciołka wspólnie z ks. prałatem Zdzisławem Ciżmińskim kapelanem ZRK. Po mszy uroczystości przeniosły się pod Pomnik Krzyż Katyński w asyście kompanii Wojska Polskiego, Sztandarów szkół, organizacji patriotycznych, samorządów i mieszkańców Zamościa. W drugiej części obchody 77. rocznicy Zbrodni Katyńskiej rozpoczęto ceremoniałem wojskowym, złożeniem meldunku Dowódcy Garnizonu Zamość ppłk Leszka Winogrodzkiego, podniesieniem Flagi Państwowej RP na maszt przy odegraniu Hymnu Państwowego przez Nieetatową Orkiestrę Wojskową w Zamościu, kierowaną przez kapelmistrza Arkadiusza Grosmana. Złożono meldunek – apel pomordowanych, oddano salwę honorową, złożono wieńce, kwiaty, zapalono znicze, a na zakończenie odegrano melodię „Śpij kolego....".

Opracował: **Marek Splewiński**

WSPÓŁPRACA Z MŁODZIEŻĄ SZKOLNĄ

W ramach obchodów rocznicowych organizowanych przez Stowarzyszenie uczestniczy młodzież szkół zamojskich prezentując spektakle słowno-muzyczne. Zamojska Rodzina Katyńska spotyka się z młodzieżą w ramach lekcji historii dążąc do szerokiego przekazu młodemu pokoleniu Polaków tematu „KATYŃ". Odsłaniamy prawdę o ludobójczym okrucieństwie, docieramy do tej prawdy i ukazujemy ją w całości z dostępnej wiedzy i posiadanej dokumentacji. Przedstawiamy młodzieży rzeczywisty obraz zbrodni, jej rozmiar, motywy i skutki bez przemilczeń i połowiczności.

■ **Gimnazjum Nr 3 w Zamościu** pod kierunkiem pedagoga Krzysztofa Krajewskiego co roku przygotowuje z młodzieżą spektakle słowno-muzyczne podczas uroczystości rocznicowych Zbrodni Katyńskiej w kościele św. Katarzyny przy wsparciu pani dyrektor Teresy Sołowiej.

■ W ramach edukacji młodzieży dyrektor Bogdan Łopuszyński zorganizował w dniu **17.05.2017 roku spotkanie w Centrum Służb Mundurowych** gdzie przedstawiono główny cel i zadania, okoliczności i przebieg mordu katyńskiego dokonanego na tysiącach polskich oficerów i przedstawicieli elit II RP. W spotkaniu uczestniczyli Jerzy Słupecki opowiadający o swoim dziadku zamordowanym w Katyniu, Ryszard Smyrski przedstawił postać swojego dziadka zamordowanego w Twerze, Stanisław Starczuk opowiedział historię deportacji na Syberię i przybliżył postać swojego taty zamordowanego w Bykowni, Grzegorz Wnuk wspominał swojego stryjka zamordowanego w Katyniu, Marek Splewiński przedstawił historię funkcjonowania od 25 lat Stowarzyszenia, przebieg mordu katyńskiego oraz krótką biografię wujka ze strony mamy zamordowanego w Charkowie.

■ **Dnia 05.04.2017 r. w Internacie Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Zamościu** odbyła się wieczornica upamiętniająca 77. rocznicę Zbrodni Katyńskiej. Wychowankowie internatu wraz z wychowawcami – p. Mo-

niką Greluk, p. Katarzyną Bartosiewicz, p. Edytą Bączkowską-Skiba, p. Jadwigą Skrzyńską, p. Urszulą Sirko-Rogowską, p. Kamilem Leńczukiem przygotowali montaż słowno-muzyczny oparty na pamiętnikach zamordowanych więźniów obozów w Starobielsku, Ostaszkowie. Celem spotkania było upamiętnienie pomordowanych bohaterów oraz podzielenie się wiedzą z tego okresu z koleżankami i kolegami Bursy Nr 1 w Zamościu. Spotkanie uświetnili swoją obecnością i wygłoszonymi pogadankami przedstawiciele Zamojskiej Rodziny Katyńskiej: pani Mieczysława Bełz oraz pan Marek Splewiński. Powagi uroczystości dodała obecność także innych członków ZRK: państwa Haliny i Zbigniewa Padjasów, pani Barbary Szleszyńskiej-Malec, pana Jerzego Słupeckiego i pana Wojciecha Gaudnika oraz pana Lucjana Gnypa – dyrektora Bursy Nr 1 w Zamościu i pani Barbary Grądkowskiej – dyrektora Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Zamościu.

■ **Dnia 18.05.2017 r. w ramach 77. rocznicy Zbrodni Katyńskiej w czytelni MBP im. Tomasza Zamoyskiego** odbyło się spotkanie z Markiem Splewińskim Prezesem Zamojskiej Rodziny Katyńskiej w Zamościu. Uczestnikami spotkania byli uczniowie Zespołu Szkół Nr 1 i 4 wraz z opiekunami – Robertem Czyżem i Agnieszką Łasocha-Halusiak. W pierwszej części spotkania prezes ZRK przedstawił historię powstania działającego ponad 25 lat stowarzyszenia, którego głównym celem jest upamiętnianie wiedzy i odkłamywanie prawdy o katyńskim ludobójstwie. Omówił okoliczności i przebieg zbrodni katyńskiej i próbach jej zafałszowania. W drugiej części spotkania członek stowarzyszenia płk Ryszard Smyrski – oficer WP służący w siłach ONZ, przedstawił postać swojego dziadka przod. PP Karola Smyrskiego, legionisty, internowanego jako małoletni, jeńca łagru w Ostaszkowie, zamordowanego przez NKWD w Twerze. W przekazie multimedialnym zaprezentował szereg dokumentów i zdjęć z okresu jego życia.

Opracował: **Marek Splewiński**

Kapelan Zamojskiej Rodziny Katyńskiej **ks. JAN ZDZISŁAW CIŻMIŃSKI** w dniu 17.06.2017 r. w Sali Consulatus zamojskiego Ratusza podczas podniosłej uroczystości został wyróżniony i odznaczony „Zasłużony dla Zamościa". Jest to wyróżnienie przyznawane od 2009 roku osobom lub instytucjom, które wyróżniają się swoją działalnością na rzecz miasta i jego mieszkańców. O odznaczenie dla ks. Ciżmińskiego wnioskowały m.in. Zamojska Krucjata Różańcowa za Ojczyznę. Ksiądz Prałat Zdzisław Ciżmiński jako wikariusz pracował w Horyszowie Polskim, w Sawinie, w Puławach, w Lublinie, w Abramowicach, w Klemensowie. W Łabuniach pracował z siostrami Franciszkankami, był administratorem parafii w Sitańcu, dyrektorem Domu Rekolekcyjnego w Łabuniach i Klemensowie oraz referentem duszpasterstwa rodzin archidiecezji lubelskiej. Od 10.11.1989 roku do chwili obecnej ks. Ciżmiński pracuje w kościele rektoralnym św. Katarzyny w Zamościu. W roku 2014 przeszedł na emeryturę, ale pracy dla parafii wciąż nie szczędzi. Minęło 50 lat od chwili, gdy przyjął święcenia kapłańskie z rąk J.E. Księdza Biskupa Piotra Kałwy w Katedrze Lubelskiej. Dzięki staraniom ks. Ciżmińskiego przywrócono świetność kościoła św. Katarzyny. Na przyległym do kościoła terenie stanął Pomnik Krzyż Katyński, rozpoczęto budowę Kalwarii Zamojskiej z planowanymi bolesnymi stacjami różańca. W 2000 roku wspólnie z Alicją Trefler założył Fundację Dom Trzeciego Tysiąclecia im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego. Dzieło to jest ukoronowaniem działalności ks. Ciżmińskiego i odtworzeniem historycznego układu architektonicznego obiektów Akademii Zamojskiej.

Opracował: **Marek Splewiński**

Mój Ojciec w 21. pułku ułanów w Równem rok 1928

Mój ojciec – Aleksander STARCZUK s. Jana ur. 1899 r. w Annopolu jako ochotnik służył w Wojsku Polskim – w latach 1918-1920, w legionach Józefa Piłsudskiego, biorąc m.in. udział w wojnie obronnej w 1920 r., a następnie w stopniu plutonowego służył w 21. pułku ułanów w Równem.

Z zawodu był szewcem. Po wyjściu z wojska dużo lat pracował jako szewc, później jako sklepowy w Pławanicach koło Chełma. Ożenił się z moją mamą Józefą w 1926 r.

Za zasługi jako były legionista dostał koncesję na prowadzenie własnego sklepu spożywczo-monopolowego. Posiadał pozwolenie na broń (miał mały pistolet na 7 naboi).

Był społecznikiem, współinicjatorem zbiórki pieniędzy na budowę nowego budynku Szkoły Podstawowej w Kamieniu koło Chełma oraz na zakup karabinu dla wojska. Pamiętam uroczystość w Kamieniu z wręczania karabinu jednostce wojskowej w Chełmie. Jako małemu dziecku utkwił mi w pamięci obraz małego konika, który ciągnął za wojskową orkiestrą duży bęben, w który uderzał werblami wojskowy dobosz.

Ojciec w domu czcił wszystkie święta państwowe m.in. Święto Uchwalenia Konstytucji 3-go Maja. Na Święto Morza jeździliśmy całą rodziną do Dorohuska nad Bug.

Wieś Pławanice była dużą wsią ok. 120 rodzin, w tym tylko ok. 10 rodzin to rodziny narodowości polskiej, 2-3 rodziny narodowości żydowskiej, a reszta to rodziny narodowości ukraińskiej. Jak rozpoczęła się II wojna światowa, na początku września kilku Ukraińców, z czerwonymi opaskami, przyszło do Ojca, aresztowali go i trzymali w zamknięciu przez 2 dni – żądali wydania pistoletu.

Po wyjściu z aresztu, by uchronić się przed dalszymi represjami ze strony Ukraińców, wszyscy w pośpiechu wyjechaliśmy z Pławanic za rzekę Bug w okolice miasta granicznego Równe do miejscowości Baryszywka. Tam Tato wynajął dom i zaczął pracować w kuźni jako pomocnik kowala. Długo nie nacieszył się wolnością. 10 lutego 1940 r. NKWD załomotało kolbami

do drzwi naszego domu. Pośród płaczu i lamentu domowników przeprowadzono rewizję w poszukiwaniu broni i innych materiałów. Tego dnia mój Tato został aresztowany przez NKWD i osadzony w więzieniu.

Wtedy mojego Ojca widziałem po raz ostatni.

Pomimo próśb ze strony mojej Mamy Ojciec nie został uwolniony – potraktowano go jako wroga Związku Radzieckiego.

Mama po aresztowaniu Taty i bezskutecznych próbach skontaktowania się z Nim zaczęła myśleć o powrocie w rodzinne strony.

Moja Mama, mój Tato i Ja

Chcąc to zrealizować w miesiącu lipcu 1940 r. nadała nasze rzeczy na bagaż do miejscowości Włodzimierz Wołyński, a sami udaliśmy się za bagażem docierając do miejscowości Kowel. Tam dnia 1 sierpnia 1940 r. NKWD aresztowała resztę naszej rodziny: Mamę Józefę – 30 lat, mnie Stanisława – 12 lat, moją siostrę Marię – 10 lat, moją siostrę Feliksę zwaną Janiną – 1 rok. Nie pomógł płacz dzieci i mojej Mamy – twierdzili, że Moskwa nie wierzy łzom i jak nie wytrzymasz na zesłaniu, to zdechniesz jak pies.

Załadowali nas wszystkich z innymi aresztowanymi do wagonów towarowych (ok 40 wagonów), a w jednym wagonie ok. 10 rodzin – warunki spartańskie, prycze do spania na górze i dole, bez pomieszczenia do załatwiania spraw fizjologicznych, okna zakratowane.

Po ok. 4 tygodniach dojechaliśmy do obozu za Uralem w okolice Nowosybirska. Kazali nam wysiąść. Teren obozu umiejscowiony w lesie, ogrodzony drutem kolczastym, wieżyczki wartownicze co ok. 50 m, na których stali „bojcy" z bronią gotowi do strzału, nad nami niebo. Było nas kilka tysięcy ludzi, słychać było krzyki i płacz dzieci i chorych. W koło roznosił się smród nie do zniesienia, brak szaletów, sprawy fizjologiczne załatwiało się

pod sosnami i krzakami, a spało się na ziemi. Baraki zamierzano zbudować przed nadejściem zimy. Dzienna stawka żywieniowa to 30 dkg chleba i woda. Kto zjadł naraz, to czekał do dnia następnego – co Bóg da.

Po ok. 6 tygodniach naszą rodzinę przetransportowali w okolice Swierdłowska do Diechtiarki. Tutaj zamieszkaliśmy w długich barakach, w których było po obu stronach korytarza ok. 14 pomieszczeń o wymiarach ok. 4 m x 4 m, na środku piecyk. Jedno pomieszczenie przypadało na jedną rodzinę. Towarzyszyły nam niesamowite pluskwy, wszy, zimno i głód. Drewna było brak, woda w okresie zimy zamarzała w wiadrze, a zima trwała 8 miesięcy. NKWD 2 razy dziennie kontrolowało stan osobowy baraków o godz. 6,00 i 20,00 – czy przypadkiem ktoś nie uciekł, chociaż nie było takiej możliwości. Ucieczka była niemożliwa – wokół nieprzebyte lasy, dzikie zwierzęta (wilki, białe niedźwiedzie itp.), głód, a w zimie dodatkowo mróz. Tutaj moja Mama pracowała w kopalni rudy żelaza ok 500 m. pod ziemią, a ja pod nadzorem NKWD w lesie: zimą przy wyrębie lasu, a latem przy sadzeniu. Dyscyplina w pracy była okrutna, za spóźnienie się do pracy nawet o 5 minut groził sąd, który wymierzał karę zmniejszenia racji żywnościowej. Nieustannie nawiedzały nas różne choroby: przeziębienia, zapalenie gardła, zapalenie płuc, malaria, kurza ślepota, tyfus, wrzody i inne choroby. Wszyscy razem spaliśmy na jednej pryczy, ogrzewaliśmy się własnymi ciałami, przykrywaliśmy się różnymi, kurtkami, kufajkami, szmatami – byle było cieplej. Zimą mrozy były duże – temperatura dochodziła do (-) 50^{0}C.

Najmłodsza moja Siostra mając 2 lata z głodu przestała chodzić i przez następne 2 lata raczkowała.

Żeby nie umrzeć z głodu, Mama z Siostrą po pracy chodziły prosić chleba u miejscowych ludzi. Czasami się udawało i przynosiły trochę chleba, ziemniaków – wtedy można było sobie trochę pojeść. Czasami trzeba było coś ukraść – jak się udało, to byłem szczęśliwy, a jak nie to nabrało się „kopów". Najgorsza była zima – przynosiłem przydziałowy chleb, dzieliłem na 4 równe części. Ja swoją porcję zjadałem od razu i czekałem jutra o głodzie, bo się nie najadałem i tak czas mijał co dzień. W lecie było lepiej, bo była pokrzywa, lebioda, jagody, grzyby itp. – wtedy można było najeść się do syta.

W 1944 r. na jesieni przetransportowano nas na Ukrainę woj. Cherson koło Odessy do PGR-u Krasnyj Perekop, gdzie zamieszkaliśmy w jednym domu jeszcze z 2 innymi polskimi rodzinami z Syberii. Tutaj było cieplej, zimy prawie nie było i była krótsza.

Dom, w którym zamieszkaliśmy zbudowany był z pustaków wykonanych z ziemi, gliny i krowiego łajna. Podłoga była wykonana z ziemi i gliny. Spa-

liśmy wszyscy na słomie w jednym pomieszczeniu 3 rodziny: my 4 osoby, rodzina Piekarskich (matka i 4 dzieci) i 3 rodzina (małżeństwo i 2 dzieci).

Przywieźli nas tutaj chyba po to, żebyśmy trochę się odżywili i nabrali sił.

Tutaj była równina i step, drzew nie było, a ziemia bardzo dobra i urodzajna. W żniwa zboże było koszone i składane w kopice jak siano. Zimą z kopic traktorem zrywano wierzchnią, zrośniętą warstwę dobierając się do warstw dobrych, które młóciliśmy młockarnią całą zimę. W lecie pracowałem w polu przy orce i innych pracach jako pomocnik traktorzysty na „stalińcu" – to taki traktor na gąsienicach. Codziennie modliliśmy się by jakoś wrócić do naszej Kochanej Polski. Tutaj było lepiej. Kradło się zboże, wynosząc go w kieszeniach spodni, za pazuchą i w inny sposób. U sąsiadów były żarna do mielenia zboża i stępa do tłuczenia ziarna więc przerabiało się przyniesione zboże na mąkę, kaszę, a następnie piekło się chleb i wyrabiało inne potrawy. Do tego NKWD nas już nie kontrolowało.

Nasze życie bez Ojca „na nieludzkiej ziemi" trwało w różnych miejscach 6 lat: 4 lata na Syberii w okolicach Nowosybirska i Swierdłowska oraz 2 lata na terenie Ukrainy woj. Cherson koło Odessy.

Na wiosnę 1946 r. przyszedł rozkaz powrotu do kraju. Ok. 15 marca 1946 r., prawdopodobnie 12 transportem przekroczyliśmy nowe granice Polski ze Związkiem Radzieckim w Przemyślu. Tutaj usłyszeliśmy pierwsze polskie słowa: ludzie w wagonach zaczęli krzyczeć Polska, Polska, Polska i z radości płakać jak małe dzieci. Wieźli nas pociągiem na Ziemie Zachodnie, jednak Mama w Katowicach zdecydowała, że wysiadamy i powzięła zamiar powrotu do domu do Pławanic w okolice Chełma. Na dworcu w Katowicach pasażerowie widząc nasze łachmany, najmłodsza Siostra bez butów tylko w szmatach na nogach, zaczęli dawać nam datki pieniężne i inne, tak że mieliśmy za co wrócić do Pławanic i jeszcze coś zjeść w drodze.

Wróciliśmy do Pławanic do mojej Babci, chociaż i tutaj kokosów nie było. Ale była Polska, był chleb, ziemniaki, mleko i najważniejsze, że ŻYLIŚMY.

Cały czas nurtował mnie problem co się stało z moim Tatą. Czy żyje?

Po powrocie do Kraju szukałem go wszędzie: pisałem do różnych instytucji typu: Polski Czerwony Krzyż, Centralne Archiwum w Moskwie, TVP (program świadkowie) itp. – bezskutecznie.

Dopiero w 1994 r. prokurator Stefan Śnieżko przywiózł z Kijowa kopie wykazu akt aresztowanych i więzionych w 1940 r. przez NKWD polskich obywateli z tzw. Ukraińskiej Listy katyńskiej.

Więźniowie z Ukraińskiej Listy Katyńskiej znaleźli się na 33 listach dyspozycyjnych, na których łącznie zapisano nazwiska 3435 osób. Większość z nich przewieziono do Kijowa i zamordowano strzałem w tył głowy w więzieniu łukianowskim, w specjalnym wyciszonym pomieszczeniu sąsiadującym z gabinetem komendanta bądź w piwnicy tamtejszego więzienia wewnętrznego NKWD. Zwłoki przykryte plandeką przewożono ciężarowymi samochodami do podkijowskiego lasu w Bykowni. Tam na wydzielonym dla potrzeb NKWD leśnym obszarze, w wykopanych wcześniej dołach, grzebano ofiary.

Po tylu latach poszukiwań na liście dyspozycyjnej do rozstrzelania o nr 042 z m-ca kwietnia 1940 r. wśród 418 nazwisk pod nr 180 (2797) znalazłem nazwisko swojego Ojca – Aleksandra Starczuka.

Minęły długie lata

W wyniku trudnych i żmudnych prac archeologiczno-ekshumacyjnych na cmentarzysku ofiar NKWD w Kijowie-Bykowni przeprowadzonych przez stronę polską w 2001 r. zlokalizowano 41 grobów masowych, z których 8 poddano ekshumacji. Wszystkie ekshumowane wówczas groby zawierały szczątki miejscowych ofiar z okresu represji stalinowskich, w większości z lat 1937-1938. Wśród nich znaczną część stanowiły osoby zamordowane w wyniku tzw. „operacji polskiej", a więc Polacy, którzy zamieszkiwali tereny należące do I Rzeczypospolitej, pozostawione w wyniku traktatu ryskiego po stronie sowieckiej.

Kolejne prace archeologiczno-ekshumacyjne przeprowadzone w 2006 r. i 2007 r. potwierdziły tezę o pochowaniu w Bykowni ofiar z tzw. Ukraińskiej Listy Katyńskiej. Prace archeologiczne w Bykowni zakończyły się latem 2012 r. Łącznie w trakcie badań archeolodzy w 70 eksplorowanych grobach, uznanych za polskie, odkryli szczątki co najmniej 1994 Polaków zamordowanych w 1940 r. Pozostałą brakującą liczbę czyli ok.1500 osób wywieziono do więzień w Charkowie i Chersoniu – tam zostali rozstrzelani, a ich ciała pogrzebano w niewiadomym do dziś miejscu.

Ukoronowaniem prac było wybudowanie czwartego Cmentarza Katyńskiego w Kijowie-Bykowni, który został otwarty 21 września 2012 r. z udziałem Polskiego Prezydenta. Jednocześnie otwarta została też część ukraińska, na której spoczywają szczątki ofiar NKWD, zamordowanych w wyniku stalinowskich czystek politycznych w latach 30-tych, w tym Polacy.

Nie było mi dane uczestniczyć w 2012 r. w trakcie otwarcia tego cmentarza, na którym wśród 3435 nazwisk pomordowanych w 1940 r. Polaków była tabliczka z nazwiskiem mojego Ojca.

Minęły kolejne lata.

W niedzielę 22 października 2017 r. o godz.7.00 Ja Stanisław Starczuk wraz ze swoim najmłodszym synem Kazimierzem Starczukiem, znalazłem się w składzie oficjalnej delegacji państwowej m.in. z Wicepremierem, Ministrem Kultury i Dziedzictwa Narodowego prof. Piotrem Glińskim, Wiceministrem Spraw Zagranicznych Bartoszem Cichockim, Szefem Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych Janem Kasprzykiem, Zastępcą Prezesa IPN prof. Krzysztofem Szwagrzykiem oraz z przedstawicielami Federacji Rodzin Katyńskich i prezes Izabellą Sariusz-Skąpską na pokładzie rządowego samolotu Embraer 175 lecącego z Wojskowego Portu Lotniczego Warszawa-Okęcie do Kijowa.

O godz.10.00 po przewiezieniu dwoma autokarami polskiej delegacji z lotniska w Kijowie do odległego lasu w Kijowie-Bykowni, gdzie znajduje się Cmentarz Katyński stanąłem wreszcie po 77 latach na ziemi, w której znajdują się doczesne szczątki mojego zamordowanego w 1940 r. ojca Aleksandra Starczuka.

Polski Cmentarz w Bykowni wybudowano zgodnie z przesłaniem ideowym pierwszych trzech cmentarzy katyńskich. Wszystkie elementy są kamienne, z szarego granitu. Przy wejściu dwa wysokie kamienne pylony z orłem. W centralnej części znajduje się ściana przecięta krzyżem z nazwiskami 3435 ofiar z Ukraińskiej Listy Katyńskiej, przy której stoi ołtarz. Przed ołtarzem kurhan będący mogiłą zbiorową ze szczątkami polskich ofiar z umieszczonym dużym płaskim krzyżem. Obok duży dzwon otoczony czterema stelami ze znakami czterech religii: krzyżem łacińskim i wschodnim, gwiazdą Dawida oraz symbolem półksiężyca. Całość jest otoczona kamienną alejką, wzdłuż której ułożono 3435 tabliczek z imionami i nazwiskami oraz innymi danymi ofiar.

Idę wolno wraz z Synem wzdłuż alejki, czytając nazwiska pomordowanych, nie dowierzając, że tutaj jestem i widzę tabliczkę z nazwiskiem Ojca – Aleksandra Starczuka. Przez tyle lat czekałem tej chwili, tak tego pragnąłem – odnaleźć Ojca.

Radość, smutek, żal i łzy. Mogę zapalić znicze przywiezione w bagażu podręcznym z Polski, przypomnieć sobie wszystkie zapamiętane chwi-

Tablica nagrobna Aleksandra Starczuka

le spędzone razem ze swoim Ojcem i pomodlić się za jego umęczoną duszę. Kres moich poszukiwań dobiegł końca.

Czytamy tabliczki umieszczone w alei z pozostałym nazwiskami, w tym z nazwiskiem Stanisława Milczanowskiego wiceprokuratora Sądu Okręgowego w Równem, z tej samej co mój Ojciec listy dyspozycyjnej nr 042 (125/1942), ojca byłego ministra MSWiA Andrzeja Milczanowskiego. Są tutaj wszyscy „cały wrogi element", stanowiący zagrożenie dla Związku Radzieckiego – państwa totalitarnego.

Idę do ołtarza i szukam na nim nazwiska swojego Ojca, potem wracam do alei. Patrzę na las, wdycham jego zapach. Cisza. Bezkresna, przejmująca cisza.

Po części prywatnej rozpoczęły się uroczystości oficjalne oddające hołd ofiarom czystek stalinowskich: odśpiewanie hymnów Ukrainy i Polski przez chór Wojska Polskiego, przemówienia Wicepremiera, Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego RP prof. Piotra Glińskiego oraz Ministra Kultury Ukrainy Jewhena Nyszczuka, Msza Święta koncelebrowana przez kapelana WP księdza pułkownika Zbigniewa Kępę, modlitwy ekumeniczne, przemówienie Pani Prezes Federacji Rodzin Katyńskich Izabelli Sariusz-Skąpskiej, salwa honorowa kompanii reprezentacyjnej WP oraz złożenie wieńców i zniczy przed mogiłą zbiorową ofiar.

Ja Stanisław Starczuk z synem Kazimierzem przy tablicy nagrobnej Ojca.

Delegacja rządowa RP podczas składania wieńców przed mogiłą zbiorową

Po części oficjalnej rozmowy z innymi członkami Federacji Rodzin Katyńskich i innymi uczestnikami wyjazdu, wymiana wspomnień, wrażeń, adresów i wspólne zdjęcia oraz ostatnie spojrzenia na cmentarz.

To mój pierwszy i być może ostatni raz w tym miejscu? Czas pokaże.

Zdjęcie pamiątkowe z przedstawicielami FRK i innymi członkami delegacji

W godzinach popołudniowych dotarliśmy na wspólny obiad do eleganckiej kijowskiej restauracji „Litoral", co oznacza brzeg. W tej nazwie było coś symbolicznego, po trudach dnia dotarliśmy do brzegu, tak jak po latach poszukiwań i cierpień dotarłem do kresu swojej wędrówki na Cmentarz Wojenny w Bykowni, gdzie odnalazł się mój Ojciec Aleksander Starczuk.

W drodze z restauracji na lotnisko z okien autokarów zobaczyliśmy panoramę stolicy Ukrainy – Kijowa.

Po odprawie paszportowo-celnej zajęliśmy miejsca w naszym rządowym samolocie i po blisko godzinnym locie o godz.19.00 wylądowaliśmy cali i szczęśliwi na Wojskowym Lotnisku Warszawa-Okęcie.

Jestem bardzo wdzięczny Ministerstwu Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Federacji Rodzin Katyńskich i Prezesowi Zamojskiej Rodziny Katyńskiej Markowi Splewińskiemu za zorganizowanie i umożliwienie mi oraz mojemu synowi wyjazdu na Polski Cmentarz Wojenny w Bykowni – do miejsca, w którym znajdują się doczesne szczątki mojego zamordowanego w 1940 r. ojca Aleksandra Starczuka. Mogłem się z Nim spotkać po 77 latach tęsknot i wyczekiwania.

Zawsze o tym będę pamiętał.

Stanisław Starczuk
Tomaszów Lubelski

OFIARY ZBRODNI ROSYJSKIEGO NKWD KATYŃ 1940 cz. II

BYKOWNIA

Plutonowy **ALEKSANDER STARCZUK** s. Jana i Józefy, ur. w 1899 r., jako ochotnik służył w Wojsku Polskim w latach 1918-1920 w legionach Józefa Piłsudskiego, uczestnik wojny obronnej w 1920 roku, jako plutonowy służył w 21. pułku ułanów w Równem.

CHARKÓW

Pchor. **ZYGMUNT ANDRUSZEWSKI** s. Jana, ur.1914 w Krasnem, bdd.

Por. kaw. rez. **HENRYK FRANCISZEK JAGIELSKI** s. Wiktora i Marii z Plechowiaków, ur. 26 I 1905 w Poznaniu. Absolwent Uniwersytetu we Fryburgu i SPRKaw. w Grudziądzu /1930/. Mianowany ppor. ze starsz.1 I 1931, przydzielony do 2 psk. Odbył ćwiczenia rezerwy w 2 psk i 7 psk /1931,1934,1935,1937/ jako dowódca plutonu, dr ekonomii, bdd.

Rtm. Kaw. **EDMUND ALEKSANDER KRZYŻANOWSKI** s. Stanisława i Ryszardy z Cywińskich, ur. 12 V 1894 w Kijowie. Od 1919 w WP w 6 pułku ułanów, 1921-1930 w 19 pułku ułanów. Od 1930 w szw. KOP „Olkieniki", a od 1934 w dowództwie Brygady KOP „Grodno". W 1939 kwatermistrz dyonu kaw. KOP „Niewirków". Awansowany do stopnia rtm. ze starsz. 19 III 1938. Odznaczony medalami 1918-1921 i 10-lecia.

Ppor. kaw rez. **WACŁAW JAN KUCHARSKI** s. Andrzeja i Jadwigi z Silskich, ur.18 VI 1912 w Tuczępach, pow. hrubieszowski. Absolwent Państwowego Gimnazjum im. St. Staszyca w Hrubieszowie i SPRKaw./1933/. Mianowany ppor. W 1935 z przydziałem do 2 psk. Odbył ćwiczenia rezerwy w 1 psk jako dca plut.kolarzy/1938/. W 1939 przydzielony do 19 p.uł. Urzędnik skarbowy. Studiował prawo na Uniwersytecie Warszawskim.

Ppłk żand. **STANISŁAW WILHELM KUCIEL** s. Michała i Leopoldyny z Hirszlów, ur. 27 III 1891 w Byszowie, pow. sokalski. Żołnierz 1 pp I Brygady Legionów Polskich, walczył pod Krzywopłotami, Łowczówkiem, Konarami. Od 1918 w żandarmerii WP. Absolwent CSOfic. Żand. Służył w 8 dyonie żand., 1 dyonie żand., od 1931 do wybuchu wojny dca 3 dyonu żand. Odznaczony KN, KW 3, KZ, medalami 1918-1921 i 10-lecia.

Kpt. Piech. **STANISŁAW TEODOR KULBICKI** s. Waleriana i Apolonii z Machczyńskich, ur.1 IV 1902 w Serokomli, pow. łukowski. Członek POW. W WP od 1918. Uczestnik wojny 1920 w szeregach 22 pp. Ukończył kurs w CWPiech. /1921/, służył w 2 pp Leg., następnie jako instruktor w SPodof. Piech. dla Małoletnich nr 1. W 1939 w OZ 9 DP. Odznaczony VM 5 kl., KW, MN, medalami 1918-1921 i 10-lecia.

Kpt. art. **STANISŁAW ŁAPIŃSKI** s. Tomasza i Anny, ur. 12 V 1900 w m. Brzozowo-Chrzczony, pow. Wysoko-mazowiecki. Uczestnik wojny 1920 w szeregach 113 pp. Następnie ukończył OS dla Podof. w Bydgoszczy, od 1924 służył w pal, bdd.

Por. art. **ANTONI POLICHO** s. Jana i Ludwiki z Dąbskich,ur. 18 IV 1897 w Nieliszu, pow. Zamojski. W latach 1916-1917 służył w armii rosyjskiej. Żołnierz I Korpusu Wschodniego. W WP od 1919. Uczestnik wojny 1919-1921 w szeregach 12 pap i 1 pap Leg. Ukończył Szkołę Młodszych Oficerów Art. W Toruniu, mianowany ppor. w 1926. Następnie na powrót w 1 pap Leg. I 30 pal jako kwatermistrz i zca ofic. mat. Odznaczony medalami 1918-1921 i 10-lecia, bdd.

Kpt. sł. zdr. rez. **ZYGMUNT LUDWIK SŁUPECKI-GROT** s. Antoniego i Marii z Grochowskich, ur. 27V 1889 w Kłomnicach, pow. Piotrkowski. Absolwent Uniwersytetu Jagiellońskiego. Żołnierz I Brygady Legionów Polskich. W WP od 1918. Uczestnik wojny 1918-1921 jako lekarz w szp. wojsk. w Krakowie, Rzeszowie, Zakopanem i w 9 p. straży granicz. W 1922 przeniesiony do rezerwy. Przydzielony do 4 Szp. Okr. Odznaczony KN. Dr medycyny, ginekolog i internista z Piotrkowa Tryb., bdd.

Por. art. **CZESŁAW JAN SZWENGRUBEN** s. Stanisława, ur. 11 IX 1910. W 1939 adiutant 3 dak.

Por. sł. zdr. **JAN TETERYCZ** s. Stanisława i Karoliny z Krupów, ur. 28 V 1910 w Feliksówce, pow. Zamojski. Absolwent SPSan. i Wydziału Farmacji Uniwersytetu Warszawskiego /1935/.Przydzielony do Gł. Skł. San. Nr 1. Mgr farmacji, bdd.

Kap. adm. **ZYGMUNT FILIP TRĘBACZEWSKI** s. Józefa, ur. 6 V 1888. Pełnił służbę w Okr. Zakładzie Gosp. nr 2 oraz w 3 pap /później 3 pal Leg./ jako płatnik. Awansowany do stopnia kpt. Ze starsz. 1 VI 1919. Odznaczony SKZ, bdd.

Mjr dypl. int. **WŁADYSŁAW LEON TUREK** s. Józefa I Urszuli z Żukrowskich,ur. 27 VI 1891 w Świrze, pow. przemyślański. Podczas I wojny światowej w armii austriackiej. W WP od 1918. W latach 1919-1924 pełnił służbę w Okr. Zakładzie gosp. nr 2. W 1926 ukończył WSInt., otrzymując przydział do Szefostwa Int. OK. II. W latach 1938-1939 szef int. 3 DP Leg. Awansowany do stopnia mjr. W 1938.

Por. art. **BOLESŁAW WIEŁŁOWICZ** s. Witolda i Adeli z Rozenbergów, ur.12 I 1905 w Justynówce, pow. wileński. Absolwent Gimnazjum im. Zygmunta Augusta w Wilnie /1924/, SPchor. W Warszawie /1925/ i OSArt. W Toruniu /1927/.Mianowany ppor. Ze starsz. 15 VIII 1927. Przydzielony do 3 dak, w którym służył jako ofic. żywn. dca plut., dca baterii i adiutant. W 1939 ofic. obs. 3 dak.

Kpt. piech. rez. **EDMUND WOLAŃCZYK** s. Józefa, ur. 15 XI 1894 w Lubaczowie. Absolwent VI Gimnazjum we Lwowie /1914/, następnie w armii austriackiej. W WP od 1918. Uczestnik walk o Lwów i wojny 1919-1921 w szeregach 1 p. strz. I 38 pp. Mianowany ppor. w 1918, por. ze starsz. 1 VI 1919, kpt. Ze starsz. 19 III 1939. Przydzielony do 9 pp Leg., w którym odbywał ćwiczenia rezerwy. Nauczyciel Państwowej Szkoły Technicznej we Lwowie, bdd.

KATYŃ

Ppor. rez. **TADEUSZ BAJAN** s. Michała i Katarzyny z Czerniakowskich ur. 12 III 1898 w Zamościu. Działacz POW, uczestnik wojny 1918-1921. Absolwent Gimnazjum im. Stanisława Staszica w Lublinie. Służył m.in. w PKU Lubartów, w 3 DP, w Int. OK. Grodno, w 41 i 5 pp. Od 1927 w rez. Urzędnik. Przydział: 5 pp Leg. Żonaty z Leokadią ze Skorupskich, miał córkę Halinę.

Kpt. rez. **JUDA JERZY FLESZLER** s. Altera i Mindli z Lilienfeldów, ur. 15 II 1893 w Zamościu. Studiował na uniwersytetach w Pradze i Berlinie, dyplom lekarza otrzymał w 1917 w Moskwie. Uczestnik I wojny światowej. Od 1922 w Kielcach. Specjalizował się w urologii i wenerologii. Był żonaty, miał synów Szymona i Alfreda.

Ppor. rez. **KAROL KRZYCZKOWSKI** s. Stanisława i Florentyny z Delankiewiczów, ur. 26 XI 1895 w Zamościu. Agronom, absolwent Akademii Rolniczej w Dublanach /1918/. Uczestnik wojny 1920. Ukończył SPRPiech. W Cieszynie /1928/. Przydzielony do 10 dyonu tab. Był dzierżawcą majątku Sarny, gm. Ułęż. Żonaty z Wandą z Szolców, miał dwoje dzieci.

Kpt. **PIOTR KUCHARSKI** s. Wincentego i Katarzyny z Pawłowskich, ur. 27 VI 1896 w Hrubieszowie. Żołnierz I Korpusu Pol. W Rosji, uczestnik wojny 1920. Oficer 4 pac, następnie WIG i 1 pan. Odznaczony KW, SKZ, Medalem 1918-1921. Żonaty z Haliną z Zalasów.

Por. **ARKADIUSZ KUŹMIŃSKI** s. Jana i Ewy z Kużmińskich, ur. 29 I 1907 w Starym Zamościu. Absolwent SPRPiech. w Śremie. Por. mianowany w 1939, przydzielony do 9 pp Leg. Studiował na Politechnice Warszawskiej. Współpracował z Państwowymi Zakładami Tele – i Radiotechnicznymi. Był Kawalerem.

Ppor. rez. **EUGENIUSZ MURAWSKI** s. Leona i Marii z Korolczyków, ur. 3 V 1895 w Skierbieszowie, pow. zamojski. Absolwent Szkoły Art. W Kijowie /1916/. Uczestnik I wojny światowej. Ppor. mianowany ze starsz. 1 VI 1919. W 1923 ukończył Wydział Inżynierii Lądowej Politechniki Lwowskiej. W 1933 odbył ćwiczenia a CWBPanc. Żonaty z Marią z Różyckich.

Ppor. rez. **JAN SZAFRAŃSKI** s. Jakuba i Józefy ze Szczurków, ur. 14 V 1902 w Szewnie, pow. opatowski. Absolwent Liceum Handlowego w Tarnowie /1925/. Pracownik „Społem" w Brześciu. Ukończył kurs w BPRPiech. OK. X w Przemyślu /1926/.Ppor. mianowany od 1 I 1930, przydzielony do 9 pp Leg. Żonaty, miał dwie córki.

Ppor. rez. **TADEUSZ SZPRYNGER** s. Michała i Małgorzaty z Bernardów, ur. 15 X 1908 w Sitańcu, pow. zamojski. Absolwent SGH. Urzędnik bankowy w Warszawie. Ukończył SPRPiech. w Zambrowie. Ppor. mianowany ze starsz. 1 I 1933, przydzielony do 23 pp, bdd.

Ppor. rez. **ROMAN TOMASZEWSKI** s. Witolda i Heleny z Sawickich,ur.14 I 1901 w Petersburgu. Absolwent kursów maturalnych w Wilnie /1925/. Pracował jako urzędnik. Ukończył SPRArt. W Grodnie /1927/. Należał do 3 daplot. Ppor. mianowany od 1 I 1930. Żonaty, bdd.

Ppor. rez. **MAKSYMILIAN TRZEPAŁKA** s. Tomasza i Marii z Bednarskich, ur. 26 IX 1905 w Brzesku Nowym, pow. miechowski. Absolwent Szkoły Sztuk Zdobniczych w Krakowie /1926/ i SPRArt. We Włodzimierzu Wołyńskim /1928/. Z pap przeniesiony do 27 pal. Ppor. mianowany ze starsz. 1 I 1932. Do 1939 pracował w Izbicy k. Warszawy, bdd.

Ppor. rez. **STEFAN ALOJZY WIERZYŃSKI** /nazwisko rodowe Wirzyński/ s. Leona i Stefanii z Dwernickich, ur. 21 VI 1903 w Nowej Osadzie, pow. zamojski. Absolwent Wydziału Prawa UW /1931/. Pracownik Banku Gospodarstwa Krajowego, oddział w Łucku i Równem. Ukończył SPRPiech. w Zambrowie. Przydzielony ostatnio do 45 pp. Żonaty z Janiną z Chmielowskich, miał syna Zbigniewa i córkę Kalinę.

Mjr **FRANCISZEK WILKOŃ** s. Franciszka i Laury z Hodorskich, ur. 9 IX 1896 w Jaśle. Żołnierz II Brygady Leg., następnie II Korpusu Pol. W Rosji. W 1920 służył w 5 dyonie żand. I 24 pp. Od 1925 instruktor w CSS w Toruniu. Mjr od 1 I 1934. W 1937 wykładowca w CWPiech., dca 3 baonu strz. Odznaczony KN, KW, bdd.

Ppor. posp. rusz. **STANISŁAW WITESZCZAK** s. Feliksa i Wiktorii z Mosingewiczów, ur. 30 XII 1895 w Stryju. Żołnierz I Brygady Leg. Absolwent Wyższego Kursu Nauczycielskiego w Lublinie. Kierownik szkoły w Zamościu. Ppor. od 1 VI 1923. Wcielony do kadry OK. II. Odznaczony KN. Żonaty ze Stefanią Łozińską, miał córki Marię, Irenę i Krystynę.

Kpt. **JAKUB WNUK** s. Piotra i Katarzyny z Klaudelów, ur.31 V 1904 w Wysokiem, pow. zamojski. Absolwent gimnazjum w Zamościu /1925/, Uniwersytetu Warszawskiego /1928/ i SPSan. Doktor farmacji /1937/. Ppor. od 1 III 1930, kpt. Od 1 I 1936. Przydział: WIPgaz. Żonaty z Józefą Klukowską, miał synów Bogdana i Andrzeja.

Ppor. rez. **MARIAN WOJCIECHOWSKI** s. Franciszka i Józefy z Jagodzińskich, ur. 7 VIII 1914 w Sitkówce, pow. kielecki. Absolwent Szkoły Handlowej w Kielcach /1935/. Pracował jako st. strażnik w więzieniu. Ukończył dywizyjny kurs pchor. rez. w 4 pp Leg. /1936/. Z 4 pp Leg. przeniesiony do 74 pp. Ppor. mianowany od 1 I 1938, bdd.

Ppor. rez. **ALEKSANDER WOLANIUK** s. Grzerorza, ur. 15 II 1897 w Korostowie na Wołyniu. W 1920 służył w oddziałach gen. Stanisława Bułaka-Bałachowicza. Pracował w administracji państwowej w Grodnie. 26 IV 1928 mianowany ppor. ze starsz. 1 VI 1919. Z 10 dyonu tab. Przeniesiony do 3 dyonu tab. Odznaczony KW. Żonaty, miał dziecko.

Kpt. **KAROL WOLKENBERG** s. Juliana i Rozalii z Janaszów, ur. 15 VII 1895 we Lwowie. Absolwent gimnazjum w Kołomyi /1913/.Student prawa na Uniwersytecie w Wiedniu. W 1920 dca szwadronu 2 dyonu żand. W 1922 mianowany kpt. W 1937 przeniesiony do Wojsk. Sądu Rej. w Częstochowie. Odznaczony SKZ. Żonaty z Henryką Wiśniewską, miał syna Władysława.

Ppor. rez. **ZYGMUNT WOŻNIAK** s. Ignacego i Marianny z Glinków,ur. 4 XI 1905 w Brzostku, pow. włoszczowski. Absolwent seminarium nauczycielskiego w Jędrzejowie /1927/. Nauczyciel w szkole w Żarkach, pow. zawierciański. Ukończył SPRPiech. nr 7 w Śremie /1928/. Należał do 48 pp. Ppor. mianowany ze starsz. 1 I 1934, bdd.

MIEDNOJE

Przod. PP **JAN CHODEN** s. Józefa i Katarzyny, ur. 23 X 1897 w Tomaszowie Lubelskim. Przez wiele lat służbę pełnił w policji pow. tomaszowskiego, m.in. na Post. w Komarowie. We wrześniu 1939 kmdt Post. w Telatynie pow. tomaszowski. Odzn. BKZ.

St. Przod. PP **BRONISŁAW DOMAŃSKI** s. Kazimierza I Marcjanny, ur. 21XII 1887 w Szczygłach Dolnych. W I wojnie w armii rosyjskiej, następnie II Korpus Polski pod Kaniowem wzięty do niewoli niemieckiej. W policji od maja 1919.Przez wiele lat służbę pełnił w woj. lubelskim. W 1930 kmdt Post. w Kocku pow. łukowski. Od 1934 – i nadal we wrześniu 1939 – kmdt Post. w Jarczowie pow. tomaszowski. Odzn. BKZ, MDzON.

St. post. PP **FRANCISZEK GARBULA** s. Michała i Józefy, ur. W 1890 w Majdanie Małym. We wrześniu 1939 służbę pełnił w Tomaszowie Lubelskim.

St. post. PP **JAN HIPOLIT GĄSIOROWSKI** s. Piotra i Rozalii, ur. 8 II 1891 w Radoczy. W I wojnie w armii austriackiej. W policji od 1 XI 1922. Do 1932 służbę pełnił we Włodawie. Od 5 IX 1932 – i nadal we wrześniu 1939 – z-ca kmdta Post. w Telatynie pow. tomaszowski. St. post. mian. 1 V 1932. Odzn. BMzaDSł.

St. post. PP **JAN GRZELAK** s. Szymona I Marii,ur. 4 II 1896 w m. Wielkie. Od 1 VIII 1915 w Legionach Polskich. Od 25 III 1919 w WSK. Co najmniej od 1932 służył w policji woj. lwowskiego, skąd przeniesiony do woj. lubelskiego. Od 1933 na Post. w Telatynie pow. tomaszowski i tam nadal we wrześniu. Odzn. KN.

Post. PP **STANISŁAW KRUPA** s. Jakuba i Zofii,ur. 12 IV 1900 w Zawadzie. W policji od 16 II 1923. Służbę pełnił w woj. krakowskim, m.in. w Krakowie i pow. chrzanowskim na Post. w: Libiążu, Chełmku, Krzeszowicach, następnie na Post. w Otfinowie pow. dąbrowski. We wrześniu 1939 nadal służył w pow. dąbrowskim. Odzn. MPzaW, MDzON.

Post. PP **HENRYK MATRASZEK** s. Władysława i Marceli z Makuszyńskich, ur. 4 IV 1910 w Puławach. Do policji przyjęty w 1933 w charakterze kand. Kontr. Na szer. Po ukończeniu w grudniu 1933 NSzF w Mostach Wielkich pow. żółkiewski przydzielony do Kdy Pow. w Turku. Tam nadal pełnił służbę we wrześniu 1939.

Post. PP **PIOTR NIECHAJ** s. Mikołaja i Katarzyny, ur. 23 XI 1897 w Dąbrowej. W policji od 1924. Początkowo służbę pełnił w woj. krakowskim, następnie w Łodzi i tam nadal we wrześniu 1939.

St. przod. PP **WINCENTY RADZISZEWSKI** s. Ignacego i Walerii z Mrozowskich, ur. 11 X 1895 w Szczebrzeszynie. Od 26 XI 1918 do 24 II 1922 ochotniczo w WP, żand. W policji od 1 V 1923. Co najmniej od 2 IX 1928 pełnił służbę w pow. tomaszowskim – kmdt Post. w Tyszowcach, w 1934 na Post. w Kotlicach, we wrześniu 1939 ponownie kmdt Post. w Tyszowcach. Przod. Mian. 1 VII 1930. Odzn. MPzaW, MDzON, BMzaDSł.

St. przod. PP **JAN RESZKA** s. Józefa i Marii z Warychów, ur. 2 I 1897 w Zawadzie. Od 1912 w skautingu, od 1916 członek POW PS. „Babinicz". W WP ochotniczo od 11 XI 1918 do 5 VIII 1921. W wojnie 1920 w załodze pociągu pancernego „Bartosz Głowacki", kpr. W policji od 1 XII 1921. Co najmniej od 1932 służbę pełnił w woj. łódzkim. W 1932 kier. Komis. W Tomaszowie Mazowieckim pow. brzeziński. W I 1936-1937 i także we wrześniu 1939 kmdt Post. w Łasku. Przod. Mian. 1 XII 1926. Odzn. KN, BKZ, MPzaW, MDzON.

St. post. PP **JÓZEF ROBAK** s. Walentego,ur 18 I 1897 w Krasocinie. W policji od 1922. Co najmniej od 1933 pełnił służbę w woj. kieleckim – od 1934 w pow. opatowskim, w Komis. W Ostrowcu do 10 III 1938, skąd przeniesiony na Post. w Łagowie jako kmdt i tam nadal we wrześniu 1939.

St. post. PP **KAROL SUROWIEC** s. Józefa, ur.14 X 1897. Ostatnio służbę pełnił w policji woj. lubelskiego na Post. w pow. tomaszowskim – w 1936 w Majdanie Górnym, w 1938 w Poturzynie. Odzn. BKZ.

Nadkomis. PP **JAN SWOBODA** s. Edwarda i Anieli z Combrów, ur.14 V 1895 w Krakowie. Absolwent Seminarium Nauczycielskiego w Rzeszowie i austriackiej szkoły oficerskiej. W WP ochotniczo od 24 XII 1918/V Dywizja Syberyjska/ do 30 IV 1936. W I 1922 – 1928 służył w 82 pp, w I 1932-1935 – w 24 pp, por. ze starszeństwem 1 VI 1919,kpt. – 15 VIII 1924, mjr – 19 III 1939. W policji od 4 XI 1935 jako praktykant, w służbie od 1 V 1936. Służył – także we wrześniu 1939 – jako Kmdt Pow. Zamość. Nadkomis. Mian. 23 IV 1936. ODZN. KW dwukrotnie, MN, SKZ dwukrotnie, MPzaW, MDzON.

St. post. PP **WALENTY SZERMENT** s. Michała, ur. 4 II 1901. W 1939 służbę pełnił w Zamościu.

St. post. PP **MICHAŁ SZOPA** s. Wojciecha,ur.19 IX 1898 w Nedeżowie. W 1938 służbę pełnił w Tomaszowie Lubelskim. Odzn. BKZ.

St. post. PP **WŁADYSŁAW TOR** s. Jana, ur. 27 V 1899 w Rogoźnie. Ostatnio służbę pełnił w policji pow. tomaszowski – we wrześniu 1939 na Post. w Grodysławicach.

St. post. PP **JÓZEF WAJLER** s. Tomasza, ur. 13 III 1892 w Turobinie. Przez wiele lat służbę pełnił w policji woj. lubelskiego – w lipcu 1937 przydzielony do Komis. W Zamościu i tam nadal we wrześniu 1939.

Post. PP **JAN WĄSOWSKI** s. Piotra i Katarzyny, ur. 23 X 1906 w Kopaczówce. Do policji przyjęty 28 IX 1929 w charakterze kand. kontr. na szer. Po ukończeniu 5 III 1930 NSzF w Mostach Wielkich pow. żółkiewski przydzielony do woj. lubelskiego. We wrześniu 1939 pełnił służbę w pow. kowelskim.

Przod. PP **ANTONI WIŚNIEWSKI** s. Józefa, ur. 14 I 1888. We wrześniu 1939 pełnił służbę w Kdzie Pow. w Rawie Mazowieckiej. Odzn. BKZ.

St. przod. PP **JAN ADAM WITIUK** s. Tomasza I Józefy z Gruszeckich, ur. 4 X 1893 w Zamościu. Żołnierz Legionów Polskich. Służbę pełnił w policji pow. zamojski, m. In. jako kmdt Post. w Szczebrzeszynie, a we wrześniu 1939 w Komis. W Zamościu. Odzn. BKZ, MDzON.

Post. PP **WŁADYSŁAW WOŹNICKI** s. Michała i Agnieszki z Potelickich, ur. W 1896 w Stanisławówce. Ostatnio służbę pełnił w policji woj. lwowskiego – we wrześniu 1939 na stanowisku z-cy kmdta Post. w Lubyczy Królewskiej pow. rawski. Odzn. BKZ, MDzON.

Post. PP **SZYMON WÓJCIK** s. Stanisława I Barbary,ur.8 II 1914 w m Berelusy. Do policji przyjęty 8 IV 1936 w charakterze kand. kontr. na szer. Po ukończeniu 15 X 1936 NSzF w Mostach Wielkich pow. żółkiewski skierowany do woj. lubelskiego i przydzielony na Post. w Tomaszowie Lubelskim. Tam pełnił służbę we wrześniu 1939.

Przod. PP **HENRYK WRÓBLEWSKI** s. Jana i Marianny,ur. 2 VII 1898 we Włodawie. Przez wiele lat służbę pełnił w policji woj. lubelskiego – we wrześniu 1939 w Kdzie Pow. w Tomaszowie Lubelskim. Odzn. BKZ.

Przod. PP **KONSTANTY ZIENDARSKI VEL ŻANDARSKI** s. Jana i Marcjanny,ur. 10 IX 1891 w Chrościnie. Co najmniej od 1938 – i nadal we wrześniu 1939 – służbę pełnił jako kmdt Post. w Miączynie pow. hrubieszowski.

St. post. PP **ZYGMUNT ZWOLIŃSKI** s. Andrzeja, ur. 10 II 1902.W 1937 służbę pełnił w policji w Zamościu.

Zwracamy się z prośbą do wszystkich osób, których bliscy zginęli na obszarze północno-wschodnich województw II RP o przesyłanie informacji dokumentacji, które pomogą w pracach nad rekonstrukcją białoruskiej listy katyńskiej.

PRZEDSTAWIAMY IMIENNY WYKAZ BLISKICH ZAMOJSKIEJ RODZINY KATYŃSKIEJ PRZED UZUPEŁNIENIEM BIOGRAMÓW, SĄ TO:

Ciesielski Tadeusz, Dąbiński Leon, Dalcewicz Bronisław, Drygiel Jozef, Dukarski Kazimierz, Erhardt Mieczysław, Ficzko Aleksander, Janiszewski Stanisław, Jedliński Zygmunt, Kozaczuk Wacław, Kozłowski Marceli, Magier Jozef, Sas-Jaworski Romuald, Sobuś Leon, Suchodolski Tomasz. Świderski Czesław, Szczawiński Dominik, Szyk Mikołaj, Tokarzewski Jerzy, Topolski Jan, Vogt Józef, Waszczyk Lucjan, Waszewski Antoni, Wolanin Wacław, Zbaryło Jan, Załuska Jan, Zarzycki Władysław, Zdrojewski Eugeniusz, Ziejewski Stanisław.

Opracował na podstawie „Ksiąg Cmentarnych" i dokumentacji ZRK **Marek Splewiński**

Zbrodnia katyńska
kwiecień – maj 1940 r.

KALENDARIUM ZBRODNI KATYŃSKIEJ

23 sierpnia 1939 r. – podpisanie przez ministrów spraw zagranicznych ZSRR i Niemiec paktu o nieagresji oraz tajnego protokołu o rozbiorze Rzeczypospolitej, znanego jako pakt Ribbentrop-Mołotow,
1 września 1939 r. – agresja Niemiec hitlerowskich na Polskę,
17 września 1939 r. – zdradziecka napaść ZSRR na Polskę,
listopad 1939 r. – Polscy więźniowie wojenni trzymani w obozach w Kozielsku, Starobielsku i Ostaszkowie,
luty 1940 r. – masowa deportacja około 350 tysięcy Polaków na Syberię,
5 marca 1940 r. – podpisanie przez Stalina i pięciu członków najwyższych władz ZSRR dekretu nakazującego skrytobójczo zabić polskich jeńców wojennych pochodzących z terenów wschodniej Polski zajętej przez Rosjan 17 września 1939 roku,
3 kwietnia – 19 maja 1940 r. – dotychczas ustalono zamordowanie ponad 25 700 jeńców przez NKWD strzałem w tył głowy jeńców obozów w Kozielsku, Starobielsku, Ostaszkowie i innych więzień oraz zakopanie zwłok w bezimiennych dołach śmierci Katynia, Charkowa, Miednoje, Bykowni, Kuropatach koło Mińska i innych nieznanych jeszcze miejscach,
22 czerwca 1941 r. – napaść Niemiec hitlerowskich na ZSRR,
13 kwietnia 1943 r. – Niemcy odkryli w Katyniu doły śmierci wypełnione zwłokami tysięcy polskich oficerów, co potwierdziła Międzynarodowa Komisja Czerwonego Krzyża – zbrodnia została ujawniona światu,
24 stycznia 1944 r. – publikacja raportu komisji Burdenki, powołanej przez władze ZSRR, która przypisała dokonanie mordu na polskich oficerach Niemcom,
13-14 luty 1946 r. – proces zbrodniarzy hitlerowskich w Międzynarodowym Trybunale Wojskowym w Norymberdze, m.in. na wniosek ZSRR oskarżonych o mord w Katyniu. Trybunał nie uznał winy Niemców,
1951 r. – 1952 r. – komisja Kongresu USA ustala winę Związku Radzieckiego i NKWD,
13 kwietnia 1990 r. – oficjalny komunikat prezydenta ZSRR Michaiła Gorbaczowa o odpowiedzialności NKWD za mord polskich oficerów dokonany wiosną 1940 r. Przekazywanie Polsce części materiałów dotyczących zbrodni,
5 października 1992 r. – przekazanie Polsce niektórych tajnych sowieckich dokumentów,
Rok 2000 – zakończenie prac ekshumacyjnych i utworzenie cmentarzy w Katyniu, Charkowie, Miednoje i w 2012 r. w Bykowni,
30 listopada 2004 r. – otwarcie śledztwa IPN w sprawie zbrodni katyńskiej,
4 listopada 2007 r. – Sejm RP ustanawia dzień 13-go kwietnia Dniem Pamięci Ofiar Zbrodni Katyńskiej,
17 września 2012 r. – zakończenie prac archeologiczno-ekshumacyjnych, otwarto i poświęcono czwarty Polski Cmentarz Wojenny w Kijowie-Bykowni jako Nekropolia Narodowa
17 września 2015 r. – otwarcie nowej siedziby Muzeum Katyńskiego w Warszawie.

Z powodu braku około 5-7 tys. jeńców zaginionych po 1939 roku podjęto decyzję o odtworzeniu tzw. listy białoruskiej osób zamordowanych w Kuropatach oraz poszukiwaniu pozostałych ofiar rosyjskich zbrodni takich jak we Włodzimierzu Wołyńskim itp.

niepodległa

POLSKA
STULECIE ODZYSKANIA
NIEPODLEGŁOŚCI

GUZIKI

„Tylko guziki nieugięte
przetrwały śmierć
świadkowie zbrodni
z głębin wychodzą
na powierzchnię
jedyny pomnik na ich grobie

są aby świadczyć Bóg policzy
i ulituje się nad nimi
lecz jak zmartwychwstać
mają ciałem
kiedy są lepką cząstką ziemi...

ZBIGNIEW HERBERT

Stowarzyszenie Zamojska Rodzina Katyńska w internecie:
www.zamosc.rodzinakatynska.pl

Zdjęcia: Jerzy Słupecki, Marek Splewiński, Tomasz Mazur
Przygotowanie strony internetowej: Marek Kowalski **DTP:** Tomasz Mazur
ZAMOŚĆ 2018

Organizację 78. rocznicy Zbrodni Katyńskiej wsparli:

Miasto Zamość
Gmina Zamość
Starostwo Powiatowe w Zamościu
PGE Obrót S.A. Polska Grupa Energetyczna Zamość
PGK Spółka z o.o. Zamość Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Zamościu
BUDMAT Przedsiębiorstwo Wielobranżowe
Klub Rotary Zamość